

Definujúce charakteristiky behaviorálnej analýzy

Masarykova univerzita Brno
Október 2017

Základné charakteristiky vedy

Veda: “Systematický prístup objavovania a organizácie poznatkov o fyzickom svete.”

3 úrovne porozumenia vo vede:

Opis – pozorovanie, kvantifikácia, klasifikácia javov

Predikcia – korelácia medzi javmi

Kontrola – demonštrácia funkčných vzťahov

Funkčný vzťah: “Špecifická manipulácia nezávislej premennej spoľahlivo produkuje špecifickú zmenu v závislej premennej a je nepravdepodobné, že táto zmena je výsledkom iných (interferujúcich) premenných.”

Prístup vedy

-
- 1. Determinizmus**
 - 2. Empiricizmus**
 - 3. Experiment**
 - 4. Replikácia**
 - 5. Parzimonio**
 - 6. Filozofické pochybovanie**

Behaviorálna analýzy

➤ Hlavné oblasti vedy:

1. BEHAVIORIZMUS
 2. EXPERIMENTÁLNA BEHAVIORÁLNA ANALÝZA (EBA)
 3. APLIKOVANÁ BEHAVIORÁLNA ANALÝZA (ABA)
 4. KLINICKÁ PRAX
-

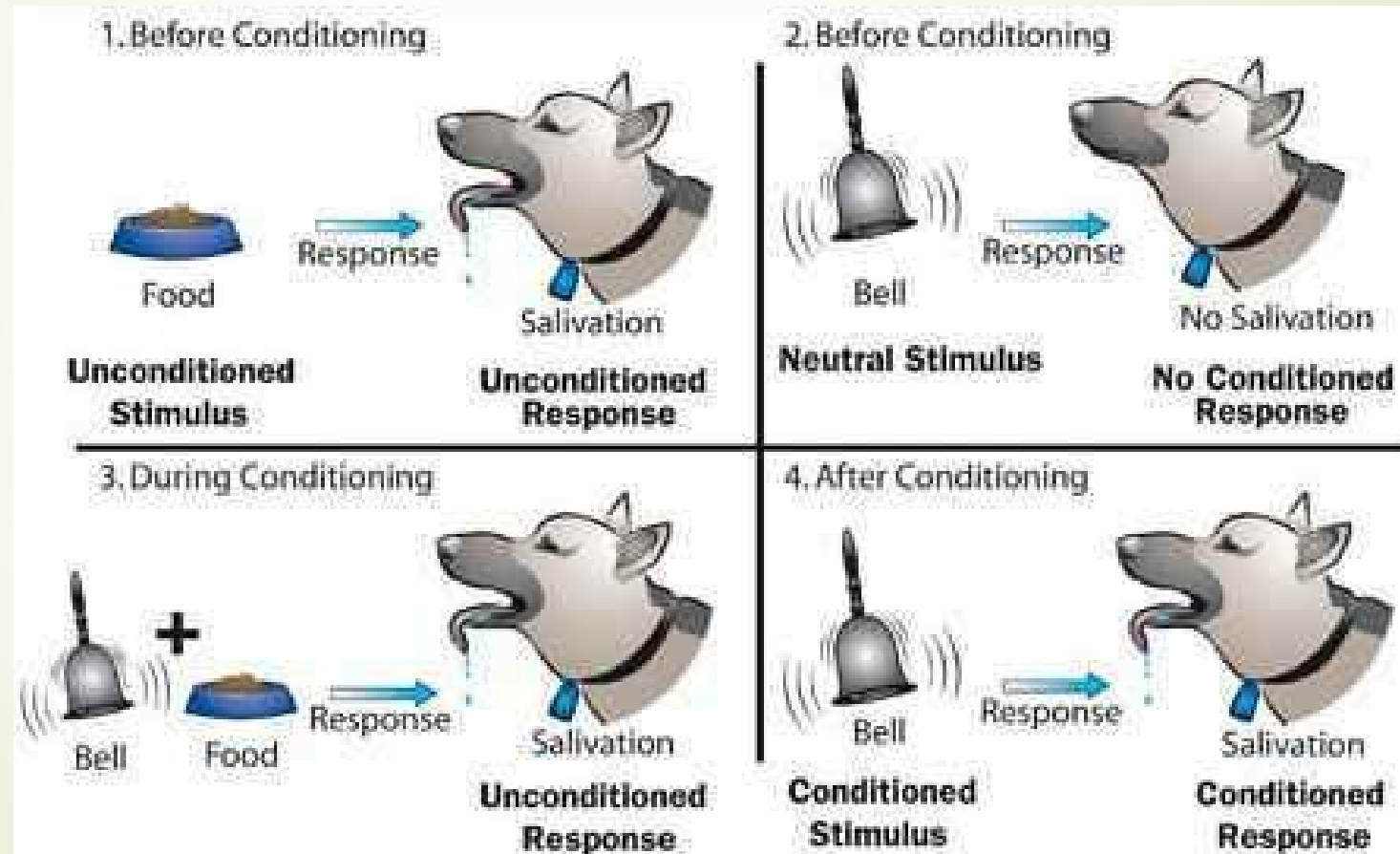
Stručná história behaviorálnej analýzy:

Psychológia na začiatku 20 storočia:

- psychoanalýza
- štúdium vedomia metódou introspekcie
- štúdium mentálnych procesov
- myšlienky a pocity sú príčinou správania

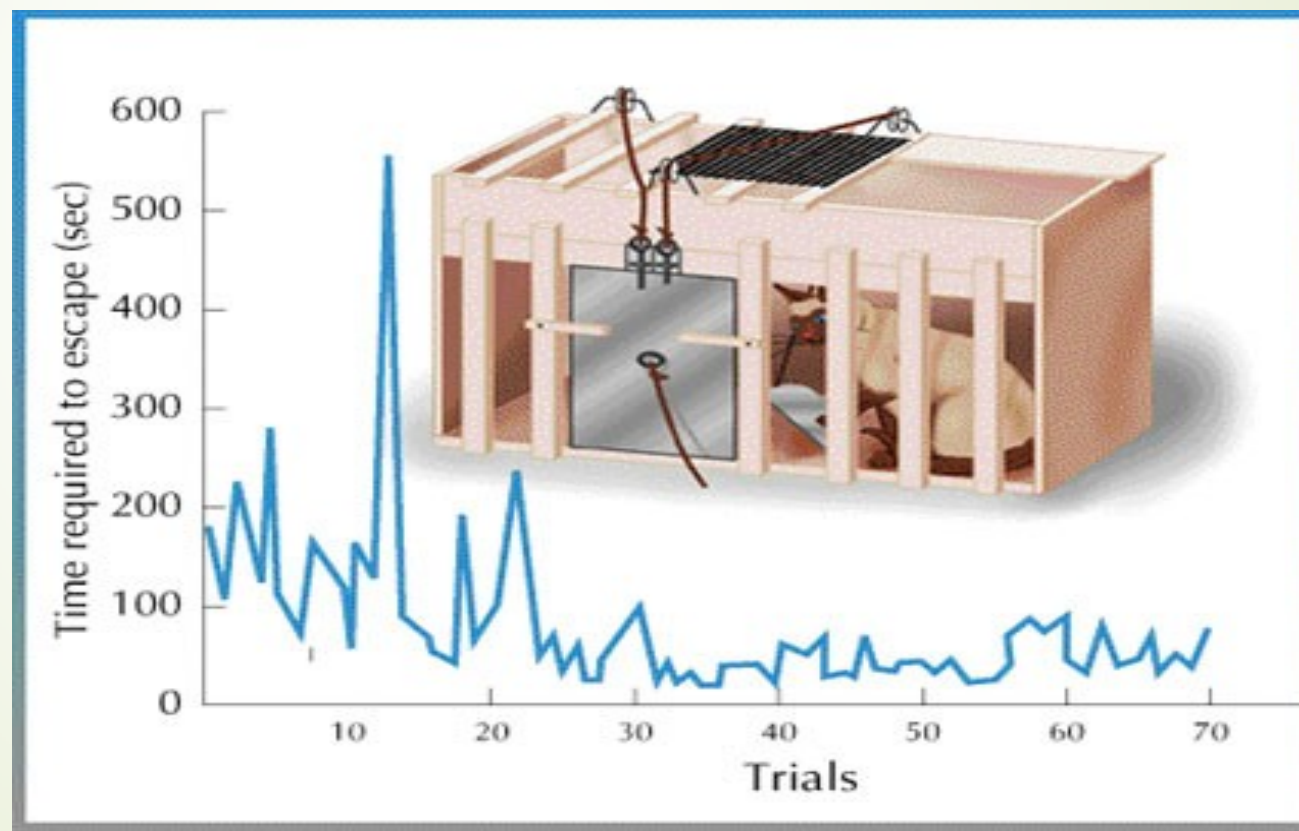
1887 I.P.Pavlov

Podmienený reflex

1911 Eduard Thorndike

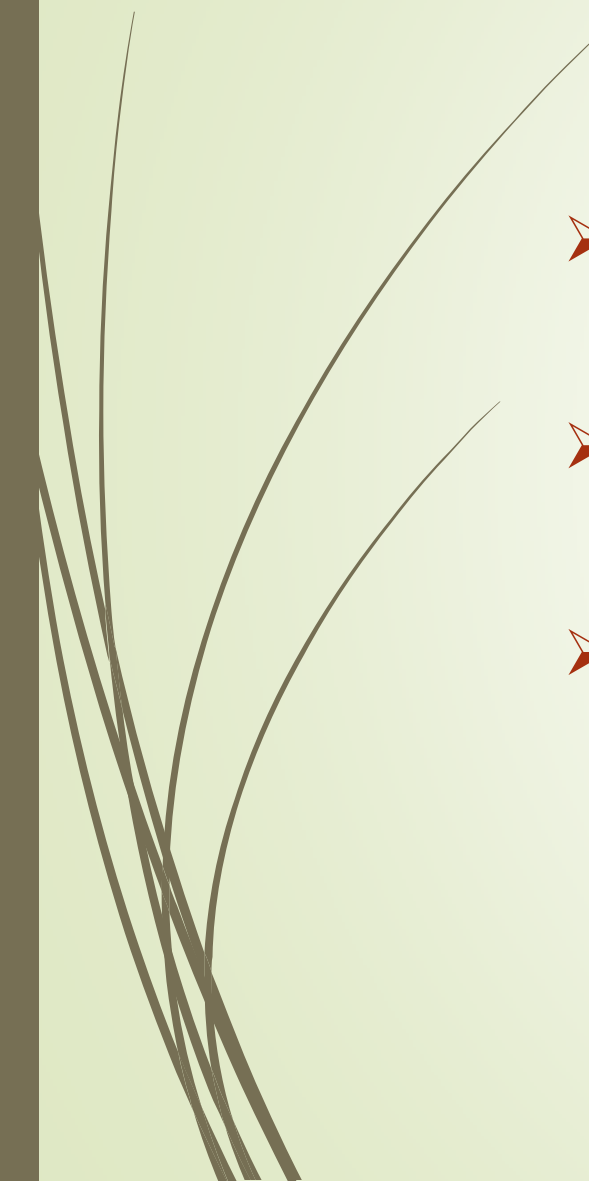
Zákon Efektu - „Správanie, ktoré má priaznivý efekt na prostredie, sa pravdepodobne bude častejšie opakovať v budúcnosti.“

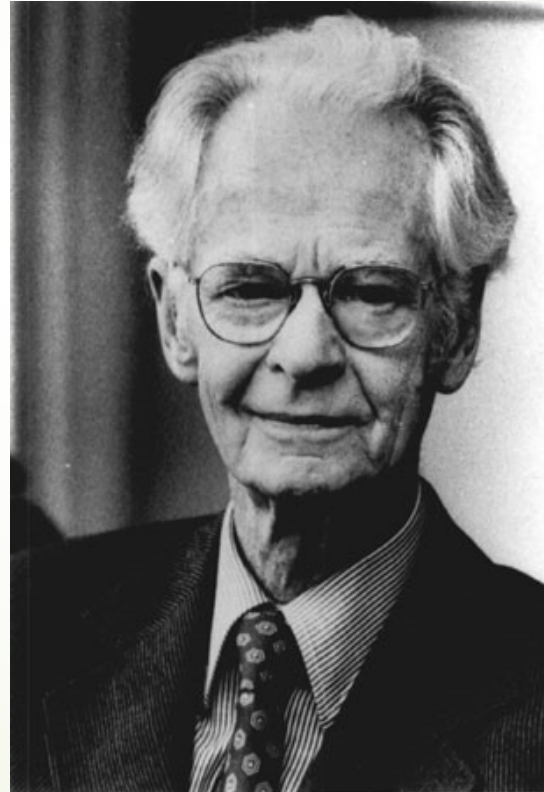

1913 J.B.Watson
„Psychológia ako ju vidí Behaviorista.“

-
-
- psychológia by mala byť experimentálna prírodná veda
 - jej predmetom pozorovateľné správanie
 - odmietol introspekciu ako metódu skúmania

1938 B.F. Skinner
„Správanie Organizmov“

-
- výsledky výskumu z rokov 1930 – 1937
 - vysvetlil operantné správanie
 - S-R-S behaviorizmus
 - vznik experimentálnej časti vedy
 - opísal základné zákonitosti správania:

Posilnenie

Vyhasnutie

Trest

Kontrola stimulom

Motivácia

Publikácie B.F.Skinnera

1938 Správanie Organizmov

1948 Walden II

1953 Veda a Ľudské Správanie

1957 Verbálne Správanie

1974 O Behaviorizme

Selekcia následkami

Prirodzený výber vs. výber následkami

Ontogenéza – výber následkami počas života jednotlivca

Fylogenéza – prirodzený výber v evolúcii druhov

Radikálny vs metodologický behaviorizmus

- oba smery zdôrazňujú vplyv prostredia na správanie
 - líšia sa v konceptualizácii
 - **radikálny = úplný, všetko zahŕňajúci**
-

Vonkajšie a vnútorné udalosti

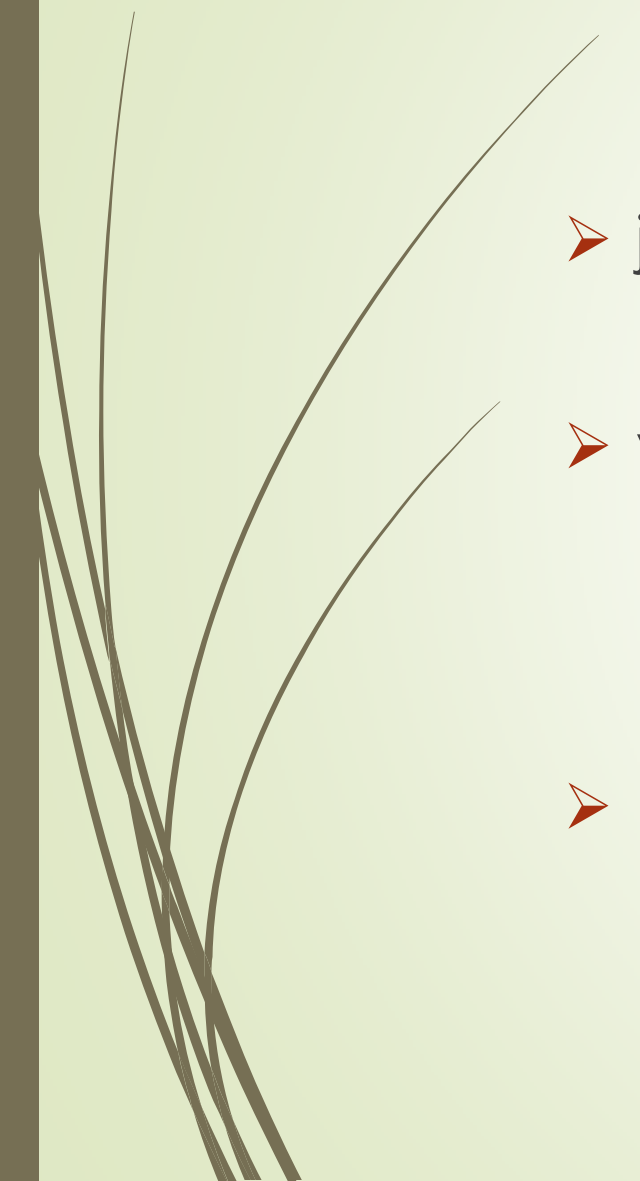
Vonkajšie udalosti – pozorovateľné inými ľuďmi

Vnútorné udalosti – neprístupné iným ľuďom

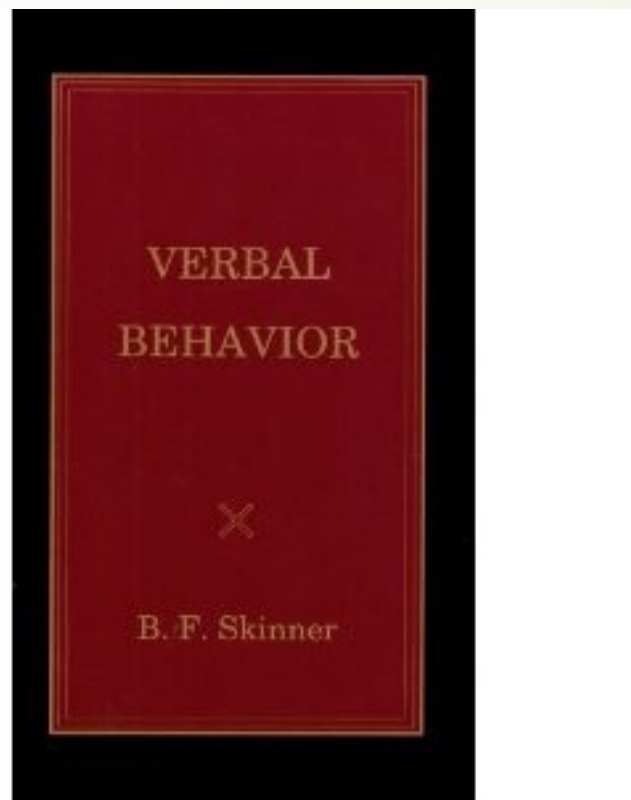

Paul Fuller (1949)

- jedna z prvých aplikácií behaviorálnej analýzy v histórii
 - využitie pozitívneho posilnenia pri práci s 18 ročným mužom s ťažkou mentálnou retardáciou vo “vegetatívnom stave”
 - po 4 sedeniach sa muž naučil zodvihnúť pravú ruku
-

1957 B.F. Skinner
„Verbálne Správanie“

Ayllon a Michael (1959)

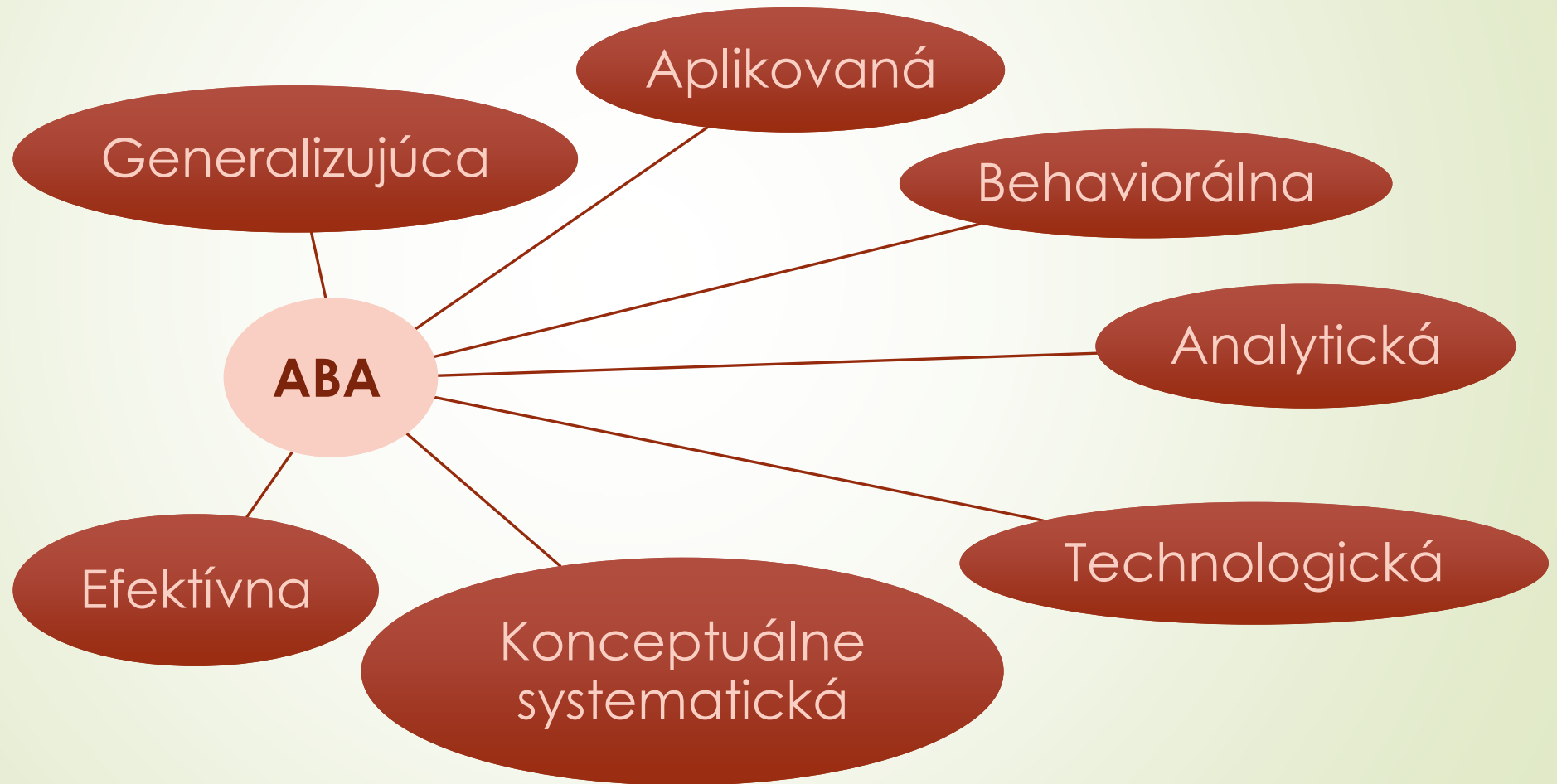
- “Psychiatrická sestra ako behaviorálna inžinierka”
(Psychiatric nurse as a behavioral engineer)
 - využitie techník vychádzajúcich zo základných princípov správania s cieľom zlepšiť kvalitu života psychiatrických pacientov
 - sformovali tím základy aplikovanej behaviorálnej analýzy
-

Baer, Wolf a Risley (1968 JABA)

- “Niekolko súčasných dimenzií aplikovanej behaviorálnej analýzy”
(Some current dimensions of applied behavioral analysis)
 - opis základných charakteristík ABA, ktoré sú aktuálne dodnes
-

Základné charakteristiky aplikovanej behaviorálnej analýzy

Aplikovaná – mení sociálne významné správania

Behaviorálna – jej predmetom je pozorovateľné správanie

Analytická – demonštruje funkčné vzťahy

Technologická – opisuje operatívne postupy

Konceptuálne Systematická – postupy sú opísané vo vzťahu k relevantným princípom správania

Efektívna – musí dosiahnuť zmenu správania v sociálne významnom rozsahu

Generalizujúca – zovšeobecnenie na ďalšie osoby, prostredia a správania

Jack Michael (1967)

- začína učiť verbálne správanie na Western Michigan University

Brian Iwata (1982)

- ▶ publikácia "Toward a Functional Analysis of Self-Injurious Behavior"

